โครงการการพัฒนาผลิตภัณฑ์รักษาโรคผิวหนังในสัตว์เลี้ยงจากสารสกัดใบทองพันชั่ง ใบพลู และใบชุมเห็ดเทศ

วศิน เจริญตัณฑนกุล สุรางคนางค์ แย้มกันชู ปานวาด ศิลปวัฒนา

คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ปีการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๘

ที่มาและความสำคัญ

ทองพันชั่ง เป็นพืชในวงศ์ Acanthaceae มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Rhinacanthus comunis* Nees มีฤทธิ์ฆ่าเชื้อราที่เป็นสาเหตุของโรคผิวหนังต่างๆ รวมทั้ง กลาก เกลื้อน

ใบพลู เป็นพืชในวงศ์ Piperaceae มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Piper betle* L. เน้นใช้ประโยชน์ในด้านการรักษาโรคกลาก เกลื้อน รักษาโรคผิวหนัง

ชุมเห็ดเทศ เป็นพืชในวงศ์ Leguminosae Caesalpinioideae มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Cassia alata* Linn. เน้นใช้ประโยชน์ในด้านรักษา กลาก เกลื้อน รักษาโรคผิวหนัง ฆ่าพยาธิตามผิวหนัง

คุณสมบัติเด่น ของสมุนไพรทั้ง ๓ ชนิด คือ การยับยั้งเชื้อราและแบคทีเรีย ที่ก่อให้เกิดโรคผิวหนังได้

ความสนใจ ในสมุนไพรทั้ง ๓ ชนิด เป็นสมุนไพรไทยที่สามารถหาได้ง่าย มีการเพาะปลูกที่สามารถเจริญได้ทุกทีในประเทศไทย มีสรรพคุณในการรักษาโรคทางผิวหนัง และสามารถใช้ใบสดในการรักษาได้จึงเป็นที่สนใจในการใช้สมุนไพร ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และสมุนไพรทั้ง ๓ ชนิดนี้มี สารออกฤทธิ์ตามธรรมชาติที่มีคุณสมบัติเป็นยา และสามารถปลูกแบบออร์แกนิก ปลอดสารเคมี เหมาะแก่การนำมารักษาโรคในสัตว์และคน

พืชสมุนไพร สารออกฤทธิ์

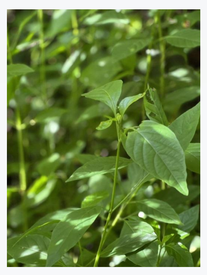

ทองพันชั่ง มีสารออกฤทธิ์ oxymethylanthraquinone มีคุณสมบัติฆ่าเชื้อราที่เป็นสาเหตุของโรคผิวหนังต่างๆ

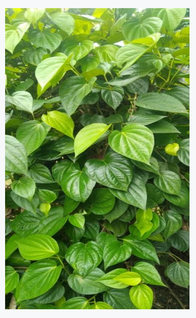

ใบพลู มีน้ำมันหอมระเหย (Essential oil) ประกอบด้วย chavicol, chavibitol, cineol, eugenol, carvacrol, caryophyllene และ B-sitosterol มีฤทธิ์ชาเฉพาะที่ บรรเทาอาการคัน และมีฤทธิ์ฆ่าเชื้อโรคบางชนิด มีคุณสมบัติ แก้กลาก รักษาโรคผิวหนัง

ชุมเห็ดเทศ มีสารออกฤทธิ์ คือ anthraquinone, chrysophanol, emodin,flavonoids,isochrysophanol, kaempferol,kaempferol-3-O-gentiobioside, phtscion,rhein,sennosides A-D, β-sitosterol มีคุณสมบัติ รักษาโรคผิวหนัง กลากเกลื้อน ฝีและแผลพุพอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อสร้างองค์ความรู้สำหรับนำไปพัฒนาต้นแบบสเปรย์และแชมพูที่มีส่วนประกอบของสารสกัดจากใบทองพันชั่ง ใบพลูและใบชุมเห็ดเทศสำหรับรักษาโรคผิวหนังในสัตว์เลี้ยง

วิธีการดำเนินงานวิจัย

๑. การเตรียมสมุนไพรบดแห้งทั้ง ๓ ชนิด ทองพันชั่ง ใบพลู ชุมเห็ดเทศ

๒. สกัดสารออกฤทธิ์สำคัญด้วยตัวทำละลาย ๔ ชนิด ได้แก่ น้ำ แอลกอฮอล์ ๕0% ๗0% และ ๙๕%

๓. การแยกสารสกัดสมุนไพร ออกจาก ตัวทำละลาย ด้วยความร้อน

๔. ทดสอบฤทธิ์ยับยั้งเชื้อแบคทีเรียและเชื้อรา

๕. เตรียมต้นแบบผลิตภัณฑ์สเปรย์สำหรับการศึกษาต่อเนื่อง

๖. เตรียมต้นแบบผลิตภัณฑ์แชมพูสำหรับการศึกษาต่อเนื่อง

๗. วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ผลการวิจัย

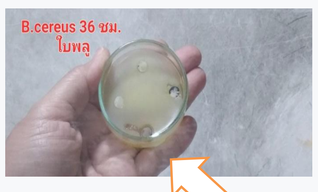

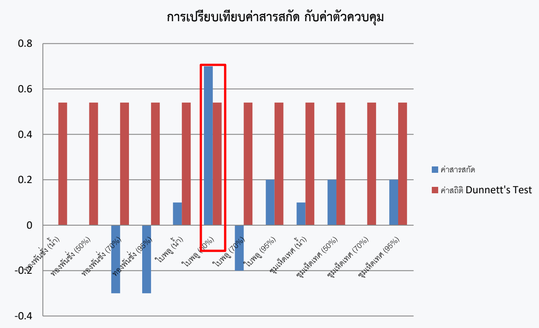

สรุปผลการวิจัย

สารสกัดที่มีประสิทธิภาพสูงที่สุดคือสารสกัดจากใบทองพันชั่งด้วยแอลกอฮอล์ ๙๕% สารสกัดจากใบพลูด้วยแอลกอฮอล์ ๕0% และสารสกัดจากใบชุมเห็ดเทศด้วยแอลกอฮอล์ ๗0% สามารถนำไปใช้สำหรับการศึกษาต่อยอดเพื่อพัฒนาต่อเป็นผลิตภัณฑ์แชมพูและสเปรย์สำหรับรักษาโรคผิวหนังในสัตว์เลี้ยงต่อไป

อพ.สธ.
งานประชุมวิชาการ และ นิทรรศการ ครั้งที่ 12
ทรัพยากรไทย หวนดูทรัพย์สิ่งสินตน
4–10 พฤศจิกายน 2568
ณ มหาวิทยาลัยแม่โจ้